

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" maija numurā 2
- "Mans lauks" – lauku saimniecību elektroniskā pārvaldības sistēma 2
- Biežāk uzdotie jautājumi un atbildes par platībmaksājumiem 4
- Vācot lopbarību, padomāsim arī par dzīvnieku un putnu mazuļiem 6
- Mainīts vērtības sliekšnis reprezentatīvam automobilim 6
- Mainīta UVTN aprēķināšanas kārtība 7
- Nezāļu mehāniskā apkarošana 8
- Ar jūras vēju matos. Atklāta "Novada Garšas" vasaras sezona 9
- Sapnis pāraug par ģimenes biznesu 10
- Vasarā ieteicamie darbi mežā 12
- Pieejams ES atbalsts mežsaimniecībā 12
- Pagarina tirdzniecības liberalizāciju ar Ukrainu 13
- Atbalsts Polijas lauksaimniekiem krīzē 13
- Regula mežu izciršanas mazināšanai 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada jūlijā 14
- Darbību uzsāk jauna lauksaimniecisko datu uzskaites sistēma 15
- Latvijā notiks Bruno Folladora kompostēšanas meistarklase 15
- LLKA izstrādājusi sistēmu kooperācijā iesaistīto dalībnieku darbības digitalizācijai 16

PAR DZENU ĢIMENES STĀDAUDZĒTAVU - 10./11. LPP.

Foto: Guntis Namriks

SKOLU GALDIEM – LATVIJAS PĀRTIKU

Lai palielinātu Latvijā ražotas pārtikas patēriņu un jau kopš bērnības sabiedrībai veidotu ieradumu lietot veselīgu uzturu, kas veidots no Latvijas produktiem, zemkopības ministrs Didzis Šmits iniciējis veidot sistēmu skolu nodrošināšanai ar vietējo pārtiku.

Diskusija Siguldā

Ministrijas iniciatīvas īstenošanai maijā notikuši vairāki pasākumi. Mēneša sākumā Siguldā, Laurenču sākumskolā notika LLKC sadarbībā ar Zemkopības ministriju (ZM) organizēta diskusija "Bērnu ēdināšanas sistēmas transformēšana Latvijā". Tajā piedalījās pašvaldību vadītāji, izglītības iestāžu un lauksaimnieku organizāciju pārstāvji, zemnieki un ēdinātāji. Bija arī trīs ministri – pats sistēmas veidošanas

iniciators Didzis Šmits, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Māris Sprindžuks un veselības ministre Līga Meņģelšone.

Didzis Šmits: "Nodrošinājums ar pārtiku ir stratēģiski svarīgs kat-

rai valstij, bet veselīga pārtika ikdienas uzturā ir viens no veselīgas sabiedrības priekšnoteikumiem. Piemēri pasaulē rāda, ka jau no mazotnes bērnus var radināt pie

► 3. lpp.

Foto: Iveta Tomsone

Diskusija par vietējās pārtikas nodrošināšanu skolām Siguldā

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" MAIJA NUMURĀ

Līdz 15. jūnijam lauksaimnieki var pieteikties platību maksājumiem Lauku atbalsta dienesta (LAD) Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā, aizpildot Ģeotelpisko iesniegumu. Par izmaiņām un LAD darbu, īstenojot kardināli jaunu pieeju ES atbalsta maksājumiem, žurnāla maija numurā intervija ar LAD ģenerāldirektoru Ģirtu Krūmiņu.

Viņš atzīst, ka ar katru nākamo reformu maksājumu sistēma kļūst aizvien sarežģītāka, tomēr uzsvēr: "Lielākā daļa mūsu lauksaimnieku ir gudri un spēj ar jaunajām prasībām tikt galā. Tiem, kuri tam netiek līdz, kam nepieciešama palīdzība, ir izveidota palīdzības sistēma, kur šīs lietas kāds var izdarīt viņu vietā".

Kā Somijas saimniecībās darbojas lopkopības monitoringa sistēma "My Farm", raksta LLKC Lopkopības nodaļas autoru komanda, kas nesen apmeklēja šo valsti. Mērķis bija izpētīt, kādi sistēmas elementi būtu ieviešami LLKC izstrādātajā sistēmā "Mans lauks".

Saimnieku pieredzes rubrikā stāsts par Cēsu novada Raiskuma pagasta Raita Bāliņa saimniecību "Grantskalni", kas kopš dibināšanas strādā bioloģiski. Tā ir kooperatīva "Straupe" biedrs un jau šogad kooperatīva ražot-

nē plānots atvērt bioloģisko produktu ražošanas līniju, kur pirmkārt izmantos "Grantskalnos" ražoto pienu.

Par to, cik nozīmīgs teļiem ir atšķiršanas periods, žurnālā raksta LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta. Turpat arī LLKC konsultanta-eksperta veterinārmedicinā Daiņa Arbidāna raksts par jauniem izaicinājumiem dzīvnieku turētājiem, konkrēti – jauniem ES nosacījumiem, kuru mērķis ir samazināt antimikrobiālo rezistenci.

LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa sniedz ieskatu aprīļa beigās Liellopu izsoļu namā notikušajā gaļas šķirņu jaunbulļu izstādē un izsolē.

Aitkopjiem piedāvājam ieskatu brāļu Jāņa un Matīsa Apsīšu uzņēmumā "Arenso", kas darbojas Cēsu novada Straupes pagasta "Purkatās". Saimniecība veikusi ieguldījumu efektivitātē, lai ar 200 aitu māšu ganāmpulku ikdienā galā var tikt viens cilvēks. Savukārt Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas eksperte Dina Avotiņa raksta par laika izvēli aitas vilnas ciršanai.

Putnkopības rubrikā lasiet Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas izpilddirektores Annas Ērlihas rakstu par olu čaumalu veidošanos un putnu veselības ietekmi uz to.

Zirgkopības rubrikā LLKC Apgāda redaktore Dace Millere raksta par zirgu treneri Annu Šelleri, kura saimnieko ģimenes stallī JSK "Telfas".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

"MANS LAUKS" – LAUKU SAIMNIECĪBU ELEKTRONISKĀ PĀRVALDĪBAS SISTĒMA

LLKC intensīvi turpina iepazīstināt ar progresīvu lauku saimniecību elektronisko pārvaldības sistēmu "Mans lauks", kas spēj mainīt ierasto lauksaimniecības praksi.

Izmantojot "Mans lauks", lauksaimnieki tagad var bez piepūles organizēt, analizēt un plānot savu saimniecisko darbību, vienlaikus ņemot vērā visus būtiskos faktorus, kas ietekmē viņu darbību. Jāuzsver, ka sistēma ir izstrādes procesā. Ir realizēta lielākā daļa no augkopības sadaļas, savukārt lopkopības sadaļa ir tikko iesākta.

Lūk, kādas ir "Mans lauks" priekšrocības:

- Drošība: jūsu dati, jūsu kontrole! Izmantojot "Mans lauks", lauksaimniekam ir tiesības izlemt, kam ir piekļuve viņa

vērtīgajai informācijai. Privātums un drošība ir sistēmas galvenās prioritātes.

- Daudzfunkcionalitāte: neatkarīgi no tā, vai esat augkopis vai lopkopis, "Mans lauks" ir piemērots visiem. Īstenojiet visu savas saimniecības potenciālu, izmantojot visaptverošu sistēmu, kas atbilst katra unikālajām vajadzībām.

- Vienkāršība un lietošanas ērtums: sakiet ardievas sarežģītām programām! Mūsu izveidotā sistēma nodrošina vienmērīgu lietotāja pieredzes uzkrāšanu, ļaujot bez piepūles strādāt sistēmā un maksimāli izmantot tās funkcijas.

- Veiksmīga datu apmaiņa: sadarbojies ar trešo pušu datu piegādātājiem, nodrošinot piekļuvi jaunākajai un visatbilstošākajai informācijai.

Latvijas Lauku konsultāciju un iz-

glītības centra lauksaimniecības konsultanti apgūst īpašu apmācību ciklu par šo rīku ar sekojošu sertifikāta ieguvu, lai palīdzētu "Mans lauks" ieviešanā, kā arī spētu veikt saimniecību īpašnieku deleģētos uzdevumus.

Sekojiet līdzi "Mans lauks" jaunu miem un gatavojieties svarīgam notikumam, kas būs jau pavisam drīz – **28. jūnijā** no pulksten 10 līdz 12 tiešsaistes platformā "Zoom" norisināsies sistēmas "Mans lauks" atklāšanas seminārs. Tam iespējams pieteikties, rakstot uz e-pastu info@manslauks.lv. Semināram varēs sekot arī tiešraidē oficiālajā "Mans lauks" tīmekļa vietnes Facebook profilā.

Sistēma pieejama: <https://www.manslauks.lv/>

Ilze Anhalta, LLKC IT projektu vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

1. lpp.

vietējas izcelsmes veselīgas pārtikas, veidojot “bērnības garšu”, kas jauno paaudzi pavadīs tālāk dzīvē – nepieciešamība ikdienas uzturā lietot veselīgus produktus būs kļuvusi par ieradumu un pamatvajadzību”. ZM mērķis ir veidot tādu sistēmu, lai skolēnu ēdienkartē pēc iespējas vairāk nonāktu lokāli ražota pārtika, veidojot sadarbību ar vietējiem zemniekiem, zivsaimniekiem un pārstrādātājiem. Otrs lielais ieguvums šai iniciatīvai būs vietējās izcelsmes pārtikas patēriņa pieaugums, kam būs tieša pozitīva ietekme uz ekonomisko noturību un attīstību reģionos.

Zemkopības ministrs uzsvēra, ka lielāko daļu lauksaimniecības produktu Latvijas lauksaimnieki saražo daudz lielākā apjomā, nekā nepieciešams Latvijas pašpatēriņam, tāpēc liela daļa produkcijas tiek eksportēta. “Te kaut kas nav kārtībā. Mēs eksportējam graudus, bet pēc tam mūsu uzņēmumi jau citus graudus importē, lai ražotu pārslas un makaronus. Mūsu pienu iepērk lietuviešu pārstrādātāji, bet pēc tam mēs saviem bērniem skolās dodam Lietuvā ražotos piena produktus. Tāpēc ar steigu ir jāķeras klāt, lai šo sistēmu sakārtotu tā, lai vietējie produkti pa tiešo nonāktu uz pusdienu galdiem Latvijas skolās,” sacīja Didzis Šmits.

Māris Sprindžuks un Līga Meņģelsone pauda atbalstu zemkopības ministra iniciatīvai, paužot apņēmību līdzdarboties tās īstenošanā. Klātesošos ar šībrīža situāciju pārtikas nozarē iepazīstināja LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis.

Pārtika – kompleksa sistēma

Pārtika nav tikai pārtika, ko ēdam. Pārtikas nodrošināšana ir kompleksa sistēma ar daudziem iesaistītajiem, norāda Mārtiņš Cimermanis. Viņš min, ka pārtikas sistēma saistīta ar ekonomikas,

Pusdienu piedāvājums no vietējām izveivielām Siguldas Laurenču pamatskolā

sociālajiem un vides aspektiem un tai ir ietekme uz visiem 17 ANO pieņemtajiem Ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Līdz ar to, atbildīgi izvērtējot savu ietekmi un pārmainot ierasto praksi, kā ražojam un patērējam pārtiku, varam veidot nozīmīgas pozitīvas pārmaiņas.

Pārmaiņas nevar veikt viena ministrija, to veikšanā jāiesaistās visai valsts pārvaldei un pašvaldībām, lai mazinātu birokrātiskos šķēršļus un motivētu skolas, bērnudārzus, slimnīcas, pansionātus un citas valsts un pašvaldību iestādes iepirkt vietējo zemnieku ražoto pārtiku, tādējādi motivējot arī viņus sadarboties.

Vietējās pārtikas izmantošanai pašu zemē ir būtiska ekonomiska nozīme. Kopējais pārtikas grozs 2020. gadā tika lēsts ap 2,5 miljardiem eiro, un saskaņā ar bankas “Citadele” aplēsēm tikai 36% no tā nonāca pie Latvijas, bet 64% – pie citu valstu ražotājiem. Ņemot vērā inflāciju, pērn šis pārtikas grozs jau varētu būt lēšams ap trim miljardiem eiro. Tātad – Latvijā vairāk nekā puse no

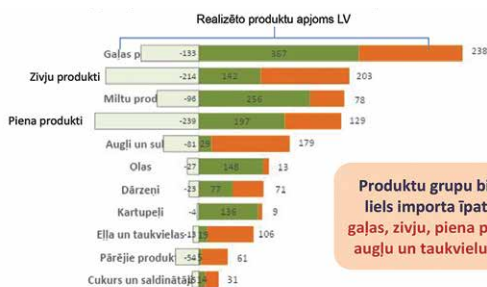
Diskusijas dalībnieki bauda pusdienas

patērētās pārtikas, tostarp tā, kas tiek iepirkta likšanai skolu galdos, ir imports. Ja iepirkumos aizstātu divus no pieciem importa produktiem ar vietējo precī, varētu radīt vismaz 20 tūkstošus jaunu darba vietu, kas būtu vērtā ņemams pieņesums tautsaimniecībai.

Tiesa, vai Latvijā paši varam saražot visu, ko patērējam? Aprēķini liecina, ka graudaugus, liellopu gaļu, olas un piena produktus saražojam vairāk, nekā nepieciešams pašu tirgum, un eksportējam, bet cūkgaļu un mājputnu gaļu spējam nodrošināt tikai attiecīgi 65% un 61% no nepieciešamā. Pašnodošinājuma pietrūkst arī vietējo augļu un dārzeņu. Ja augļus visu gadu būtu sarežģīti nodrošināt, tad lielāko daļu dārzeņu gan paši varētu izaudzēt. Ja vien būtu stabils pieprasījums un garantēts iepirkums, ko var nodrošināt skolas.

M. Cimermanis norāda, ka šobrīd pārtikas iepirkumos iezīmējas vairākas problēmas – process ir sadrumstalots,

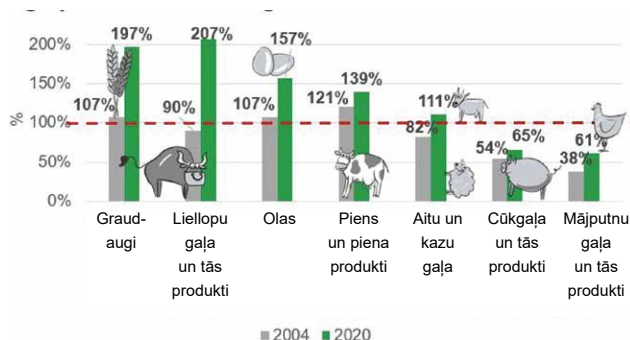
► 4. lpp.

Produktu grupu bilancēs liels importa īpatsvars: gaļas, zivju, piena produktu augļu un taukvielu grupās

Lauku attīstības programmas 2014-2020 novērtēšanas ietvaros pētījums “PAAUGUSTINĀTAS KVALITĀTES PĀRTIKAS PRODUKTU POTENCIĀLS ZP”, AREI, 2022.

Produktu grupas naudas izteiksmē pēc realizācijas

Latvijas pašnodrošinājuma līmenis vairākām produktu grupām 2004. un 2020. gadā

3. lpp.

valda liela birokrātija, kas ir viens no iemesliem, kādēļ lauksaimnieki nevēlas tajos piedalīties. Pietrūkst ieinteresētības no skolu ēdinātāju un piegādātāju puses, kam izdevīgāk sadarboties ar vienu vairumtirgotāju, kas piedāvā visu vajadzīgo sortimentu. Zaļie publiskie iepirkumi valsts līmenī tiek veikti haotiski, katrā pašvaldībā ir atšķirīga sistēma ar atšķirīgiem uzstādījumiem, ko dažkārt nosaka personīgais faktors.

Pārtikas iepirkumu sistēma ir lēni transformējama, nereaģē uz reālo situāciju, kas pēdējos gados strauji mainījusies. Tomēr cerība uz pozitīvām pārmaiņām ir – diskusijas dalībnieki, daloties pieredzē, kā konkrētās pašvaldībās tiek rasti risinājumi vietējās pārtikas iepirkšanai, pierādīja – ja vecāki pieprasa un skolas ir ieinteresētas, pašmāju pārtika tiek izmantota. Labs piemērs tam ir Laurenču pamatskola, kur pamatā galdā nonāk vietējā pārtika.

Lūko pieredzi Somijā

Labs piemērs, kā risināt ēdināšanas problēmas skolās, meklējams tepat netālu Somijā. Tur maija beigās raudzīt pieredzi devās Didzis Šmits kopā ar valsts un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem. Galamērķis – Somijas pilsētā Seinajoki, kur veiksmīgi īstenoja ļoti efektīva skolēnu ēdināšanas sistēma izglītības iestādēs, ikdienā skolās piedāvājot bērniem un jauniešiem veselīgas un gardas maltītes, kas sagatavotas no vietējo lauksaimnieku un pārtikas ražotāju produktiem.

Turpinot maijā Siguldā sāktu diskusiju par bērnu ēdināšanas sistēmas maiņu Latvijā, plaši pārstāvēta delegācija apmeklēja gan fermas, gan pārstrādes uzņēmumus, gan skolas. Ar Somijas pārtikas sistēmas pamatelementiem un bērnu uztura nozīmi tajā iepazīstināja Seinajoki un Turku universitātes pārstāvji. Viņi dalījās pieredzē par ilgtspējīgas pārtikas sistēmas izveidi Somijā – pārtikas drošību un kvalitāti no lauku sētas līdz galdam un to, kāpēc Somija bērnu veselīgā ēdināšanā ir viena no līdervalstīm.

Atliek cerēt, ka uzsāktā diskusija tiks veiksmīgi turpināta un Somijā redzētais iedvesmos pašvaldības un valsts iestādes meklēt ērtus risinājumus vietējās pārtikas iepirkšanai.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

ES ATBALSTS 2023

BIEŽĀK UZDOTIE JAUTĀJUMI UN ATBILDES PAR PLATĪBMAKSĀJUMIEM

Ja vēl neesat paspējis pieņemt lēmumu par platībmaksājumu atbalsta līdzi 15. jūnijam, tad vēl tikai līdz 26. jūnijam var pieņemt lēmumu ar 1% atbalsta maksājumu samazinājumu par katru nokavēto dienu, kā arī var veikt labojumus un precizējumus LAD elektroniskā pieteikšanās sistēmā (EPS) ģeotelpiskā iesniegumā.

Pēc ģeotelpiskā iesnieguma sagatavošanas novērtē, vai nav konstatēta platības pārklāšanās ar cita atbalsta pretendenta lauku, un veic labojumus, ja nepieciešams, vai saglabā, ja labojumi nav jāveic. Informē kaimiņa zemes platības īpašnieku, ja izveidojusies lauku pārklāšanās iesnieguma zīmējumā, un vienojieties par risinājumu.

Vēlamies pievērst to lauksaimnieku uzmanību, kuri vēlas saņemt atbalstu trijās ekoshēmās: 2.1. ekoshēmā “Papildatbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju – pamatkaļķošana” (EKO2.1), 4. ekoshēmā “Saudzējoša lauksaimniecības prakse” (EKO4) un 5. ekoshēmā “Slāpekļa un amonjaka emisiju, kā arī piesārņojumu mazinoša lauksaimniecības prakse” (EKO5). Zemkopības ministrija ir precizējusi informāciju, kas jāiesniedz, pretendējot uz šo atbalstu. Lai pierādītu precīzo tehnoloģiju izmantošanu saimniekojot (5. ekoshēma), viena no iespējām ir sagatavot ģeomarkētus fotoattēlus par apsaimniekotajiem laukiem.

2023. gadā lauksaimniekam jāiesniedz fotoattēli Lauku atbalsta dienestā par 10% no 5. ekoshēmas atbalsta pieteiktajiem laukiem. Atkāpe šajā gadā ir arī termiņiem, kādā Valsts augu aizsardzības dienesta LIZ pārvaldības sistēmā (<https://liz.vaad.gov.lv>) jāievada nepieciešamā informācija 2.1., 4. un 5. ekoshēmas atbalsta saņemšanai – 2023. gadā gala termiņš ir 5. novembris. Valsts augu aizsardzības dienests šobrīd strādā pie iespējas ielādēt informāciju par augsnes analīzēm un augu aizsardzības līdzekļiem no privātajām sistēmām, lai nebūtu manuāli jāpārvalda informācija.

Joprojām lauksaimniekiem ir iespēja uzdot rakstiski jautājumus gan Zemkopības ministrijai (ZM), gan Valsts Augu aizsardzības dienestam (VAAD) par platībmaksājumiem, kuri tiek publicēti jautājumu un atbilžu formā LLKC mājaslapā sadaļā “KLP atbalsta pasākumi no 2023. gada – atbildes un skaidrojumi”. Sniedzam ieskatu par biežāk uzdotajiem jautājumiem.

Vai mazais lauksaimnieks (MLS) varēs pretendēt uz kādu citu atbalsta pasākumu?

MLS aizstāj visus pārējos tiešos maksājumus. MLS pretendenti var pieteikties uz lauku attīstības pasākumiem, t. i., agrovīdes un investīciju pasākumiem.

Pretendējot uz ekoshēmas pasākuma atbalstu par zālāju saglabāšanas veicināšanu, lai gan noteikts, ka uz atbalsta platību jānodrošina dzīvnieku blīvums, vai var ievākt šajās platībās sienu?

Jā, attiecīgos laukus (ekoshēmā par zālāju saglabāšanas veicināšanu) var izmantot sienu ieguvei. Dzīvnieku blīvums jānodrošina, jo atbalsts ir paredzēts lopkopības saimniecībām, izņemot gadījumus par sēklaudzēšanas platībām. Rēķinot dzīvnieku blīvumu, tiek ņemts vērā 124 dienu posmā, ik dienu saimniecībā esošā dzīvnieku suga, tā vecums (vecuma izmaiņas konkrētam dzīvniekam u. tml.), kuru pēcāk izsaka kā vidējo svērtu lielumu periodā. Izanalizējot Lauksaimniecības datu centra datus dažādās saimniecībās, ir secināts, ka, vērtējot gada, t. i., 360 dienu posmā vidējo svērtu nosacīto dzīvnieku blīvumu, tas ir būtiski mazāks nekā 124 dienu posmā no 15. maija līdz 15. septembrim.

Ekoshēmā par zālāju saglabāšanas veicināšanu vai atbalsta pieteikto laukus drīkst pavasarī ecēt ar ganību ecēšām (tas ir, nolīdzināt kurmju rakumus)? Atbalsta nosacījumos noteikts, ka nevar veikt augsnes virskārtas irdināšanu, vai tas attiecas arī uz kurmju rakumu nolīdzināšanu ar ecēšām.

► 5. lpp.

Foto: Ilze Skudra

◀ 4. lpp.

Platība, uz kuras veikta augsnes virskārtas apstrāde, tostarp iridnāšana, nav atbalsta tiesīga ekoshēmas atbalstam par zālāju saglabāšanas veicināšanu. Vērtējot pēc būtības, neatkarīgi no izmantotās tehnikas, ja, veicot kumju rakumu līdzināšanu, tiek uzirdināta zemes virskārta, tad platība nav atbalsta tiesīga ekoshēmas atbalstam par zālāju saglabāšanas veicināšanu.

? *Vai varēs daļu lauku pieteikt ekoshēmas atbalstam precīzajai smidzināšanai un daļu precīzajai mēslošanai (EKO5), ja daļu lauku augu aizsardzības līdzekļu netiks smidzināti, bet mēslojums tiks iekliedēts ar precīzo minerālmēslu izkliedi.*

Atbalstam var pieteikt arī tikai daļu no laukiem, kuros kāda no minētajām praksēm tiek izmantota. Šīs ekoshēmas atbalstu var saņemt tikai par tiem laukiem, kuriem mēslošanas plāns sastādīts, ņemot vērā augšņu analīzes.

? *Izveidojot EKO5 atbalsta sadaļā mēslošanas plānu, veidojas situācija, ka neizdodas nodrošināt fosfora un kālija (P, K) noteikto daudzumu, vai atbalsts būs pieejams? Vai jānodrošina, ka aprēķinātais slāpekļa (N) daudzums saimniecībai nepārsniedz noteikto daudzumu?*

Ekoshēma neattiecas uz P un K izkliedi. Mēslošana pēc plāna nozīmē nepārsniegt aprēķināto N daudzumu. Nosacījumi neliedz iespēju lietot mazāku N daudzumu.

VAAD akcentē, ka, eksportējot datus no vadības termināļa, lai tos varētu atšifrēt, ieteicams datus eksportēt par katru notikumu atsevišķi nevis visus uzreiz. Jāņem vērā, ka katra notikuma atskaite sastāv no vairākiem failiem, kas ievietoti atšķirīgās mapītēs, lai atskaite būtu derīga, LIZ jāielādē visi šie faili, to var izdarīt, no visiem šiem failiem izveidojot zip mapi, kuru iespējams augšupielādēt pie konkrētā notikuma LIZ. Ja vienā dienā ar vienu notikumu (piem., lietots amonija nitrāts ar devu 200 kg/ha) vairākos laukos, tad ir iespēja par visiem šiem laukiem veikt datus eksportu un pievienot LIZ sistēmai vienu zip mapi. Jāņem gan vērā, ka LIZ sistēmā pie konkrētā lauka notikuma jāpievieno visi šie lauki. Ja jūsu datu apstrādes sistēma spēj izveidot atskaites failu par katru lauka notikumu, kas iekļauj sevī līdzvērtīgu informāciju, kā eksportētie no vadības termināļa, varat augšupielādēt arī šādus failus.

? *Lūdzu precizēt, kā veikt datu pārvešanu uz VAAD LIZ pārvaldības sistēmu par augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļu lietošanas darbībām uz lauka.*

VAAD informē, ka, eksportējot datus no traktora vadības termināļa, lai tos varētu atšifrēt, ieteicams datus eksportēt par katru notikumu atsevišķi nevis visus uzreiz. Jāņem vērā, ka katra notikuma atskaite sastāv no vairākiem failiem, kas ievietoti atšķirīgās mapītēs, lai atskaite

būtu derīga, LIZ jāielādē visi šie faili, to var izdarīt, no visiem šiem failiem izveidojot zip mapi, kuru iespējams augšupielādēt pie konkrētā notikuma LIZ. Ja vienā dienā ar vienu notikumu (piem., lietots amonija nitrāts ar devu 200 kg/ha) vairākos laukos, tad ir iespēja par visiem šiem laukiem veikt datus eksportu un pievienot LIZ sistēmai vienu zip mapi. Jāņem gan vērā, ka LIZ sistēmā pie konkrētā lauka notikuma jāpievieno visi šie lauki. Ja jūsu datu apstrādes sistēma spēj izveidot atskaites failu par katru lauka notikumu, kas iekļauj sevī līdzvērtīgu informāciju, kā eksportētie no vadības termināļa, varat augšupielādēt arī šādus failus.

? *Vai jāvada dati LIZ pārvaldības sistēmā, ja informācija jau tiek vadīta kādā no pieejamām saimniecības pārvaldības sistēmā, piem., e-agronoms sistēmā?*

VAAD atbild, ka dati LIZ pārvaldības sistēmā ir jāvada, ja vēlaties pieteikties kādam no papildu atbalsta maksājumiem:

- Ekoshēma 2.1 – atbalsts par ekoloģiski nozīmīgu platību ar augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju.

- Ekoshēma 4 – atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi.

- Ekoshēma 5 – atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi.

Patlaban (uz 05.06.23.) VAAD izstrādā lietojumprogrammas saskarni (API), kas nodrošinās iespēju datus no privātajām sistēmām importēt LIZ pārvaldības sistēmā.

? *Agrovides atbalstā “Zaļās joslas” noteikts, ka laukmalēs audzē “sētu augu maisījumus no dažādām tādu augu sugām kā stiebrzāles un nektāraugi, kā arī tādiem eļļas augiem kā kaņepes un saulespuķes.” Vai laukmalē – zaļajā joslā starp konvencionālo un bioloģisko var audzēt arī tauriņziežus tīrsējā vai maisījumu ar augstu tauriņziežu saturu >50%?*

Nē, zaļajās joslās nevar audzēt tauriņziežus tīrsējā vai maisījumu ar augstu tauriņziežu saturu >50%.

Pēc ZM sniegtās informācijas sagatavoja
Ilze Skudra, LLKC augkopības konsultante

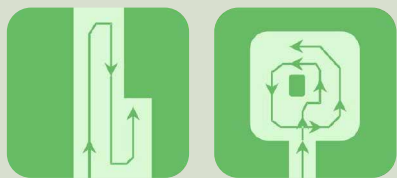
LAUKSAIMNIECĪBA

VĀCOT LOPBARĪBU PADOMĀSIM ARĪ PAR DŽĪVNIĒKU UN PUTNU MAZUĻIEM

Latvijā turpinās intensīva zālāju pļaušana un lopbarības sagatavošana. Tādēļ vēlamies atgādināt zāles pļaušanas pamatprincipus, kas pasargās putnu un dzīvnieku mazuļus no iekļūšanas pļaujmašīnās. Visapdraudētākie ir stirnu mazuļi, jo tie dzimst maija beigās – jūnija sākumā, tāpat apdraudēti ir zaķi, griezes un citi uz zemes ligzdojoši putni.

Lai pasargātu dzīvnieku un putnu mazuļus, būtiski ir atgādināt par pareizu pļaušanu – no lauka vidus uz malām vai no vienas malas uz otru (virzienā uz mežu), tā stirnas mazuli un citiem dzīvniekiem būs dots daudz vairāk laika paglābties.

Ieteicamas ir divas pļaušanas shēmas: slejās vai no lauka vidus uz malām.

Drošas pļaušanas shēmas

*Avots: Putni palieņu pļavās.
Latvijas Dabas fonds, 2007*

Šādi pļaujot, putni un dzīvnieki var paspēt paglābties no lauksaimniecības tehnikas. Arī tad labi ir atstāt nenopļautus laukumus – tās būs vietas, kur dzīvniekiem un putniem paslēpties pļaušanas laikā. Ievērojot šādus nosacījumus, mēs nodarām pēc iespējas mazāku postījumu dabai, lai gan tas negarantē, ka dzīvnieku mazuļi netiks traumēti. Viņiem vēl nav pieredzes, kā izvairīties no plāvēja, un bieži vien viņi izvēlas vienkārši slēpties zālē.

Tāpat arī ieteicams vienā dienā nopļaut tikai pusi vai nedaudz vairāk no lauka un turpināt pļaušanu nākamajā dienā, lai jaunie putni un dzīvnieki naktī varētu atrast jaunu paslēptuvi.

Vairāk informācijas par dabai saudzīgu pļaušanu varat uzzināt rokasgrāmatas “Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvija” IV B daļā.

Pēc ZM informācijas

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

MAINĪTS VĒRTĪBAS SLIEKSNIS REPREZENTATĪVAM AUTOMOBILIM

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā ir skaidrots reprezentatīva automobiļa jēdziens, kā arī noteikts vērtības sliekšnis, sākot ar kuru automobili uzskata par reprezentatīvu. Līdz 2023. gada 31. maijam par reprezentatīvu uzskatīja automobili ar vērtību līdz 50 000 eiro, bet no 2023. gada 1. jūnija vērtība ir palielināta un tā ir 75 000 eiro. Jaunais vērtības kritērijs attiecas uz automobiļiem, kas iegādāti, sākot ar 2023. gada 1. jūniju.

Atgādināšu reprezentatīva automobiļa definīciju – tas ir automobils, kura vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa pārsniedz 75 000 eiro un kurš ir:

1) vieglais automobils, kura sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas vietas, izņemot operatīvo transportlīdzekli vai speciālo vieglo automobili (neatliekamā medicīniskā palīdzība, dzīvojamais automobils vai katafalks, vieglais automobils, kas speciāli aprīkots, lai pārvadātu riteņkrēslos sēdošās personas ar invaliditāti), vai jaunu vieglo automobili, ko pilnvarots automobiļu tirgotājs izmanto par demonstrācijas automobili;

2) kravas automobils ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas ir reģistrēts kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu), ja tas klasificēts par kravas automobili (N1 kategorija), bet pēc būtības ir vieglais automobils (M1 kategorija).

Kvalificējot automobili kā reprezentatīvu, tiek vērtēta automobiļa iegādes vērtība un uzskaites vērtība grāmatvedībā visā automobiļa izmantošanas laikā, reprezentatīva automo-

biļa statusu nosakot atbilstoši lielākajai no vērtībām. Nodokļa aprēķināšanas vajadzībām nosakot reprezentatīva automobiļa iegādes vērtības apmēru, ņem vērā arī 12 mēnešu periodā pēc automobiļa iegādes šim automobilim veikto uzlabojumu izmaksas.

Nomas gadījumā reprezentatīvā auto vērtība tiek noteikta atkarībā no nomas līguma veida un no tā, vai auto vērtība ir vai nav norādīta nomas līgumā:

- 1) ar izpirkuma tiesībām – vieglā automobiļa vērtība ir nomas līgumā ar izpirkuma tiesībām norādītā vērtība;
- 2) bez izpirkuma tiesībām – vieglā automobiļa vērtība, ja tā nav norādīta nomas līgumā, ir automobiļa apdrošināšanas līgumā norādītā vērtība.

Saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu par izdevumiem, kas saistīti ar reprezentatīvu automobili, uzskata ne tikai šāda auto iegādes izdevumus, bet arī nomas maksu un automobiļa ekspluatācijas izdevumus. Ja izdevumi ir attiecināmi uz reprezentatīva automobiļa iegādi vai uzturēšanu, tie ir tādi izdevumi, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību (t. i., par šādiem izdevumiem jāaprēķina un jāmaksā uzņēmumu ienākuma nodoklis).

Reprezentatīva automobiļa jēdziens attiecas arī uz tām personām, kas no saimnieciskās darbības maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli. Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11.5. pantā ir noteikts, ka pamatlīdzekļu nolietojumu nenoraksta reprezentatīviem automobiļiem UIN likuma izpratnē. Tāpat saimnieciskās darbības izdevumos nav iekļaujamas izmaksas, kas saistītas ar reprezentatīva automobiļa ekspluatāciju un uzturēšanu.

MAINĪTA UVTN APRĒĶINĀŠANAS KĀRTĪBA

Šgada 1. jūlijā spēkā stāties grozījumi Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likumā. Izmaiņas skar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa aprēķināšanas kārtību.

Vispirms atgādināšu, ka uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli maksā komersanti, ārvalsts komersanta filiāles un zemnieku saimniecības. UVTN ir maksājams par šo personu īpašumā vai turējumā reģistrētu vai uz darba līguma pamata lietotu, vai arī no personas, kura nav komersants vai ārvalsts komersanta filiāle, vai zemnieku saimniecība, patapinātu:

1) vieglo transportlīdzekli, kurš pēc savas konstrukcijas un iekšējā aprīkojuma ir paredzēts pasažieru un to bagāžas pārvadāšanai, kurā sēdvietu skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas sēdvietas un kurš reģistrā reģistrēts kā vieglais, vieglais pasažieru vai vieglais plašlietojuma automobilis;

2) kravas automobili ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem, kas ir reģistrēti kā kravas furgons un kam ir vairāk nekā trīs sēdvietas (ieskaitot vadītāja sēdvietu).

No nodokļa ir paredzēti atbrīvojumi vairākos gadījumos. Attiecībā uz lauksaimniekiem likuma 14. pantā ir noteikts atbrīvojums, kas paredz, ka nodokļa maksātājs, ja tas apstrādā īpašumā, pastāvīgā lietošanā vai nomā esošu lauksaimniecībā izmantojamo zemi un kārtējā gada 1. janvārī ir apstiprināts vienotā platību maksājuma saņemšanai Lauku atbalsta dienestā nemaksā nodokli:

a) ja nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā ir reģistrēts viens transportlīdzeklis, par kuru maksājams UVTN, nodokli par šo vienu transportlīdzekli nemaksā, ja nodokļa maksātāja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir vismaz 5000 eiro (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai),

b) ja nodokļa maksātāja īpašumā vai turējumā ir reģistrēti vairāki transportlīdzekļi, par kuriem maksājams UVTN, nodokli par vienu no šiem transportlīdzekļiem nemaksā, ja nodokļa maksātāja ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražo-

šanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā ir vismaz 5000 eiro (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai), un nodokli par katru nākamo no šiem transportlīdzekļiem nemaksā uz katriem 70 000 eiro ieņēmumu no lauksaimnieciskās ražošanas pēdējā iesniegtajā uzņēmuma gada pārskatā vai pēdējā iesniegtajā gada ienākumu deklarācijā (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai).

UVTN netiek maksāts arī par tiem transportlīdzekļiem, kas tiek izmantoti tikai un vienīgi savas saimnieciskās darbības vajadzībām un deklarēti reģistrā. Tas nozīmē, ka automobilim jābūt aprīkotam ar GPS un likumā noteiktā kārtībā reģistrētam īpašā režīmā.

Līdz 2023. gada 30. jūnijam UVTN aprēķins tiek veikts atkarībā no automašīnas motora tilpuma. Pēc 2023. gada 1. jūlija UVTN aprēķinās, ņemot vērā transportlīdzekļa motora maksimālo jaudu kilovatos.

UVTN likme no 1. jūlija transportlīdzekļiem, kas pirmo reizi reģistrēti pēc 2009. gada 1. janvāra, būs šādas:

- 1) līdz 110 kW – 33 eiro mēnesī;
- 2) no 111 kW līdz 130 kW – 0,3 eiro par katru kilovatu mēnesī;
- 3) no 131 kW līdz 150 kW – 0,35 eiro par katru kilovatu mēnesī;
- 4) no 151 kW līdz 200 kW – 0,5 eiro par katru kilovatu mēnesī;
- 5) virs 200 kW – 0,7 eiro par katru kilovatu mēnesī.

UVTN likme par transportlīdzekli, kurš pēc savas konstrukcijas kā vienīgo mehānisko dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzekli glabātās elektroenerģijas vai dzinējspēka glabāšanas iekārtas (piemēram, akumulators, kondensators, spararats vai ģenerators), ir 15 eiro mēnesī (līdz 30. jūnijam – 10 eiro).

UVTN likme par transportlīdzekli, kurš pēc savas konstrukcijas kā mehānisko dzinējspēku izmanto gan enerģiju no transportlīdzekli glabātās elektroenerģijas vai dzinējspēka glabāšanas iekārtas (piemēram, akumulators, kondensators, spararats vai ģenerators), kam nepieciešamo elektroenerģiju var iegūt, pieslēdzoties ārējam elektroenerģijas avotam, gan enerģiju no iekšdedzes motora, ir 25 eiro mēnesī.

UVTN maksātājs, kas līdz 2023. gada 30. jūnijam UVTN ir samaksājis par visu 2023. gadu vai daļēji, UVTN starpību, kas veidojas pēc 2023. gada 1. jūlija, samaksā pirms kārtējās tehniskās apskates.

Automobilim, par kuru tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis vai kurš ir atbrīvots no UVTN iepriekšminētajos gadījumos, tiek piemēroti atviegloti nosacījumi patērētās degvielas norakstīšanai.

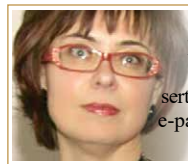
UIN likumā ir noteikts, ka par saimnieciskās darbības izdevumiem ir uzskatāmi izdevumi par transportlīdzekļa (izņemot reprezentatīvo automobili) degvielu neatkarīgi no tā, vai attiecīgais transportlīdzeklis ir izmantots tikai saimnieciskajā darbībā, pamatojoties uz faktiski nobraukto kilometru skaitu katrā mēnesī saskaņā ar transportlīdzeklim noteikto degvielas patēriņa normu uz 100 kilometriem, kas nepārsniedz izgatavotājrūpnīcas norādīto pilsētas cikla degvielas patēriņa normu vairāk kā par 20 procentiem, ja ir izpildīts viens no šādiem kritērijiem:

1) par transportlīdzekli tiek maksāts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis,

2) transportlīdzeklis ir atbrīvots no aplikšanas ar uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli saskaņā ar Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma 14. panta pirmās daļas 5. un 6. punktu,

3) nodokļa maksātājs saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību atbilstības izvērtēšanu ir atbilstīga lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai atbilstīga mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība, vai zvejnieka saimniecība.

Arī likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" attiecībā uz transportlīdzekļa, kurš ir atbrīvots no UVTN vai arī par kuru tiem maksāts UVTN, ekspluatācijas izmaksām ir līdzīgi nosacījumi.

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

DĀRZKOPĪBA

NEZĀĻU MEHĀNISKĀ APKAROŠANA

B ioloģiskajā dārzenkopībā tā ir pamata metode, kā notiek cīņa ar nezālēm. Tieši nezāles ir vislielākās konkurentes dārzeniem par gaismu, ūdeni un barības vielām, kas būtībā izšķir ražas likteni. Labs ir tas saimnieks, kurš ir bruņots ar dažādām iespējām nezāļu mehāniskajai apkarošanai. Par visu pēc kārtas.

Rokas kapļi

Instruments, kas ir pazīstams jau ļoti sen, un kādas tik konstrukcijas tie nav redzēti. Vārds kaplis, nozīmē, ka nezāles tiek izkaplētas ar cirtiem un vienlaikus rušināts. Šāda taktika rada atkal jaunas nezāļu paaudzes rašanos. Stieples kapļi ir ar ļoti mazu pretestību, efektīvi pret visām sēklu nezālēm, bet tikai līdz īsto lapu stadijai, kamēr nezāļu sakņu sistēma ir neliela, diemžēl piemēroti ir tikai irdenām augsnēm, jo sevišķi organiskajām (kūdras) augsnēm, arī smilts augsnēm, darbības dziļums 1–2 cm.

Nākamā kategorija ir kapļi ar plānu un šauru metāla plāksni, kas kalpo kā griezējasmens. Parasti metāla kvalitāte neatbilst veicamajam uzdevumam, līdzīgi kā iepriekš kalpo mazu nezāļu nogriešanai līdz pirmajam īsto lapu pārim. Darbības dziļums tāds pats, varēs pielietot arī mazāk irdenām augsnēm. Pareiza darba metode ar kapli ir, to atvirzot no sevis rindas virzienā un velkot uz sevi, nezāles nogriežot. Šajā gadījumā ļoti svarīgs ir asmeņa asums un arī kniedēšanas un metināšanas kvalitāte, kas nodrošina izturību. Vislabāk šos kapļus ir meklēt pie vecajiem kapļu meistariem. Vecu zāģu metāls būs īstais, lokans, izturīgs un elastīgs. Fokina plakangrieža kapļi ir divu izmēru. Asmens tiem ir bezdelīgas tipa, kas tiks galā arī ar vēl lielākām, no sēklām dīgstošām nezālēm. Pielieto, līdzīgi kā iepriekš, irdenā augsnē ar tiem varēs darboties 2–3 cm dziļumā. Pērkot gan tikai pašus asmeņus, jo kāti, ar ko tiek kapļi komplektēti, ir ārpus katras kritikas – masīvi, neērti un pārāk smagi, tulznas garantētas. Pārējie dažādas formas kapļi – trapecveida, pilienvēda, trīsstūra veida. Ar tiem var veikt kā nezāļu nogriešanas funkciju, tā arī augšnes uzkaplēšanu, kas vienmēr radīs jaunas

“Terratek” rušinātājs ar labu aprīkojumu

nezāļu paaudzes augšanu. Labākie ir ar izstieptas trapeces formu, kas ir tapuši pie vecajiem kapļu meistariem. Parasti stiprinās pie kāta divos punktos, ne vienā. Veikalos nopērkamie kapļi ir pārāk smagi, masīvi, metāls par biezu un mīkstu, “netur” asumu jeb ātri notrulinās. Noteikti nevajag pirkt dažādus kombinētos kapļus, tie ir pārāk smagi un nepildīs savas funkcijas. Labu firmu kapļiem atkal cena ir neadekvāta.

Kas vēl ir svarīgi? Kādā leņķī kaplis stiprinās pie kāta. Ja leņķis attiecībā pret augšnes virskārtu, paņemot kapli rokās, būs pārāk liels (“stāvs”), tad, izņemot kaplēšanas funkciju, nezāļu nogriešanu ar to veikt nebūs iespējams. Tātad leņķim ir jābūt ļoti lēzenam, tad nezāles nogriezt būs viegli. Kātam ir jābūt vieglam, vislabāk egles vai lazdas. Meistari dažkārt izmanto arī apsi, jo tie ir ļoti viegli, lazdu, kad izžāvē, kāti arī vairs nav tik smagi. Kāti no dabiskā koka vienmēr būs izturīgāki pret salūšanu nekā virpotie, veikalā nopērkamie. Lai nezāles spētu nogriezt viegli un pareizi, kātam ir jābūt pietiekami garam, katram pēc sava auguma, respektīvi līdz plecam. Tikai tad kapli var turēt pareizā stājā, stāvus, muguru nesaliecot. Ja kāts būs īsāks, varēs sekmīgi veikt tikai kaplēšanas funkcijas, bet ne nezāļu nogriešanu. Muguru nāksies saliekt, kas ar garantiju atnesīs sāpes krustos.

Ar cilvēka spēku darbināmie rušinātāji

Ne vienā vien lauku sētā ir saglabājušies rokas stumjamie rušinātāji no senākiem laikiem. Parasti komplektējas ar diviem bezdelīgas tipa nažiem, bultveida ķepām un vagotāju. Nažu un bultveida ķepu metāla kvalitāte tiem ir samērā laba, tikai rāmis gan ir no pārāk masīva metāla, tādēļ smags. Atbalsta ritenis arī ir metāla, ko gan var nomainīt uz pneimatisko. Regulēšanas iespējas ir pietiekoši daudzveidīgas gan dziļuma, gan platumā ziņā. Vienīgais, kas pietrūkst, bet ko var piekombinēt, ir aizsargdiski. Jāatceras viena lieta, ka dārzeņu sējai un stādīšanai ir jābūt saskaņotai ar paredzētās rindstarpu kopšanas tehnikas platumu, tajā skaitā ar cilvēka spēku darbinātajiem rušinātājiem. Stumjamie rušinātājus parasti izmanto kombinēti, kopā ar paredzamo, sekojošo ravēšanu. Svarīgs ir pareizs regulējums. Rokturu augstumam ir jābūt tādam, lai stūmēja rokas no elkoņa locītavas līdz plaukstām ir horizontālā stāvoklī attiecībā pret augšnes virsmu. Ja rokas satvēriens būs zemāks vai augstāks, spēks tiks izmantots nepilnīgi un rokas ātri nogurs. Sākotnēji izmanto tikai bezdelīgas tipa nažus, attiecīgi noregulējot tā, lai līdz augu rindai paliktu 2 cm un rindstarpu vidū nažu “gājiens” vismaz par dažiem cm pārklājas. Šīs ķepas var izmantot dārzeņu kultūru agrās attīstības stadijās, kad tie vēl slikti konkurē ar nezālēm. Katrā nākamajā rušināšanas reizē, dziļumu palielina par 0,5–1 cm. Nav racionāli šīs ķepas izmantot dziļāk kā 3–4 cm. Tad ir jāpāriet uz bultveida ķepām. Šī veida ķepas jau veic nelielu augšnes virskārtas apvēršanas funkciju, tādēļ jāreķinās, ka vienlaikus nezāles apbērs ar augsni, un tas sekmes jaunu nezāļu sēklu dīgšanu. Jau kādu laiku tirgū ir Terratek sistēmas ar roku stumjamie rušinātāji, kas ir ērtāki un ergonomiskāki, ir pieejami vairāki modeļi ar vienu vai diviem pneimatiskajiem atbalsta riteņiem ērtākām regulēšanas iespējām.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrunis: 29609943

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

NOVADA GARŠA

AR JŪRAS VĒJU MATOS. ATKLĀTA "NOVADA GARŠAS" VASARAS SEZONA

Lai pilnvērtīgi izbaudītu gardās piekrastes zivis, savus šīs vasaras publiskos pasākumus "Novada Garša" aizsāka Kurzemē – Bērziema Tarotavā, vienlaikus ar aktīvo zvejas sezonas sākumu. Šī bija arī iespēja iepazīt lieliskos kataloga www.novadagarsa.lv saimniekus un viņu daudzveidīgo produktu piedāvājumu.

Laiks šai maija vidus dienā lutināja – saulīte, maigs jūras vējš un bagātīga dabas ziedēšana kā rāmis lieliskai glezai. Šogad cieši sadarbojāties ar biedrību "Mazjūras zvejnieki", kuras biedri IK "Stubņš" ar sava zīmola "Klapkalnciema zivis" produkciju, SIA "Zvīņa RR", zv/s "Vilnis", mājražotāji Ivars Cīrulis un Indra Zariņa vairāk nekā tūkstoš pasākuma apmeklētāju degumus un garšas kārpas visas dienas garumā tīkami kairināja ar kūpinātu zivju aromātu. Anđele gāja no rokas un, domājams, tagad daudzi zina, kur braukt pēc lieliskas zivju produkcijas.

Kad zivis bija gana baudītas, Tarotavas otrā pusē varēja rast vēl daudz gardu lietu! Vistālāko ceļu šurp bija mērojuši Latgales z/s "Kotiņi" saimnieki Aldis Ločmelis un Vija Kuļša, apmeklētājiem piedāvājot degustēt vidējo pērļu grūbu putru ar sīpoliem un lielo pērļu grūbu saldieņu, kā arī linsēklu un kaņepju eļļu.

Gardu mini pankūciņu tapšanu meistarklasē un pēc tam arī visas dienas garumā varēja baudīt LLKC rīkotā konkursa "Laukiem būt!" šī gada uzvarētājas Lauras Rītiņas stendā "Lauras pankūkņica".

Lielu interesi izpelnījās meistarklase "Pagatavo savu ķilavmaiži pats!" Ar "Klapkalnciema zivis" dotajām ķilavām tapa dažādu ķilavmaižu versijas – kā ar asajiem pipariem un krēmu, tā klasisko olu, dilli un sīpoliņu. Tiem, kas gana pacietīgi, lai no zivīm izlasītu visas asakas, lieti noderēja "Cīrulīšu mājas gardumi" saimnieces Guntas Rožkalnes meistarklase, kā pagatavot gardus salātus ar breksi.

Kopumā ap Tarotavu todien bija rodami teju 30 mazie ražotāji, kurus var atrast un iepazīt arī katalogā www.novadagarsa.lv – Simona Zandere ar zīmolu "Ēdam zaļi", Vija Dedze – "Gardais medus", Terēze Strauta u. c., kuru produktu klāsts ir daudz plašāks nekā todien piedāvātais. Drīzumā ar pašu audzētu ogu

NG komanda

Gardu mini pankūciņu tapšanu meistarklasē un pēc tam arī visas dienas garumā varēja baudīt LLKC rīkotā konkursa "Laukiem būt!" šī gada uzvarētājas Lauras Rītiņas stendā "Lauras pankūkņica"

pārstrādes produktiem – sulām, ievārījumiem – viņiem piepulcēsies arī "Mazkuģnieki 2", kā arī daudzu iecienītās burkānzaptes saimnieces Lailas Puķītes produkcija būs pieejama pasūtīšanai visā Latvijas teritorijā.

Pasākuma laikā ikviens – kā ražotājs, tā pircējs – varēja uzzināt, kā pārdot vai nopirkt produktus, izmantojot arī "Novada Garšas" jaunā sadarbības partnera – pūļa piegādes uzņēmuma "Izzi pizi" piedāvātos risinājumus.

Arī šogad "Novada Garša" turpina iesākt tradīciju – apmeklētāju balsojumu par sev tīkamāko produktu konkursā "Tautas garša". Trīs saimniekus, kuri saņēmuši visvairāk balsojuma žetonus, 30. septembrī aicināsim uz mūsu noslēguma pasākumu Rīgā, Āgenskalna tirgū. Tie ir: zvejnieku sēta "Dieniņas", zv/s "Vilnis" un Olga Blumbaha no "SKIM gardumi".

Negaidītu iespēju – baudīt pašu audzētus vēžus –, ko apmeklētāji aktīvi izmantoja, pasākumā piedāvāja arī lieliskais ēdinātājs "Riverside". Par aktīvu izlocīšanos, rāpšanos, lielu un mazu kustināšanu paldies sakām Kuldīgas skautiem – virvju trasītes mūsu viesiem patika.

Par skanīgām un skaistām dziesmām paldies jāsaka grupas "Roja" solistam Jānim Kalniņam un roķīgajam liepājniekam Tomasam Kleinam – katrā mūsu pasākumā par muzikālo sadaļu gādā dažādu stilu mūziķi. Lai tos jaukā noskaņā dzirdētu, jābrauc uz mūsu reģionālajiem pasākumiem.

Jūnijā "Novada Garša" nedaudz atvilks elpu, lai jau **15. jūlijā** visus sagaidītu Preiļu pils parkā, kur ar senu receptu godā celšanu aicināsim latvisko identitāti saglabāt un cienīt ikdienā.

Savukārt **22. jūlijā** gaidīsim Nākotnes parka ābeļdārzā, kur notiks "Novada Garša" Zemgales pasākums. Tajā kopīgi iepazīsim dažādu inovatīvu produktu tapšanu.

Noslēdzošais "Novada Garšas" izbraukuma pasākums gaidāms Vidzemē **19. augustā**, Ķoņu dzirnavās, kur vienlaikus ar ierastajām aktivitātēm pētīsim skolu ēdināšanas likločus.

Aktuālajai informācijai par pasākumiem sekojiet: www.novadagarsa.lv, <https://www.facebook.com/NovadaGarsa>, <https://www.instagram.com/novadagarsa/>.

* Tarotava (tarātava) – telpa, kur savulaik zvejnieki šķiroja, svēra un dalīja lomu.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LAUKU ATTĪSTĪBA

SAPNIS PĀRAUG PAR ĢIMENES BIZNESU

SIA “Stādi un Ziedi 1” Talsu novada Valdemārpils stādu audzētavā darbi rit pilnā sparā. Ir sācies skaistais puķu laiks!

Saimniecība savu darbu sāka 2010. gadā kā hobiiju ar apmēram 2000 atraitnītēm. Tad jau pamazām tika iesēts vairāk, kā arī uzsākts audzēt puķuzirņus griežtiem ziediem un citas vasaras puķes. Tas sākumā bijis ekstrēms pasākums sākumā – 100 m² siltumnīcas kurināšana notika ar parastu Jotul krāsnī. Naktī no dzīvokļa ik pa divām stundām tika braukts kurināt. Tie bijuši aptuveni 1,5 km. It kā nav liels attālums, taču naktī, kad ir jāpieceļas, tas šķietis tāls! Andris saka: “Visu ko var, ja tas ir sākuma process. Tajā laikā arī tāds īsts atbalsts nebija puķkopības nozarei. Kā otrs segments saimniecībā ir gladiolas un tulpes. Gladiolas tiek audzētas 0,2 ha apmērā. Šogad nāca klāt tulpes, kas ir pavisam cits pasākums. To audzēšana prasa lielu precizitāti, bet tajā pašā laikā var ļoti labi prognozēt ražu. Tāpat arī gladiolām, tie kas stāda mājās dārzā – zied ātrāk nekā mums. Te sanāk augusta otrā puse un septembris. Atšķirība ir tajā, ka mēs paši gladiolu sīpolus nepaturam. Katru gadu pērkam pilnīgi jaunus, Holandē apstrādātus, līdz ar to var pilnībā kontrolēt dienu skaitu no iestādīšanas

Foto: Gunis Namriks

Andris un Kristīne Džeņi

SIA “STĀDI UN ZIEDI 1”

- Faktiskā adrese: Ganību iela 5, Valdemārpils.
- Saimnieki: Andris un Kristīne Džeņi.
- Vasaras puķes, dārzu stādi.
- 1340 m² siltumnīcu platība (1000 m² apkurināmas, 240 m² pavasarī viena kārta plēve, 100 m² nojume).

brīža līdz realizācijai (75–110 dienas atkarībā no šķirnēm). Ja tulpēm regulāri realizācija uz 8. martu, tad gladiolām tas notiek pēc diviem datumiem – vietējie kapusvētki un 1. septembris. Uz

šīm dienām mēs koncentrējamies, jo tad pieprasījums ir vislielākais.”

Pieredzi gūst darot!

Pēc profesijas neviens ģimenē nav diplomēts dārznieks vai agronoms, tādēļ visu pieredzi gūst uz pašu ādas, kas nereti maksā naudu, taču Andra izpratnē tieši šīs kļūdas, kuras pats esi pieļāvis, otrreiz vairs neatkārtosi! “Gadīties jau var, bet mazāk! Šobrīd informāciju par audzēšanu var iegūt pietiekami daudz, bet, jāsaka godīgi, ka dārzkopības nozarē sevišķi nedalās ar knifīniem. Jāmeklē atbalsts pie pazīstamiem cilvēkiem.” Interesanti bijis ar puķuzirņu audzēšanu pirmajā gadā. Andris bija lasījis, ka vajag dot daudz slāpekļa un puķuzirņi patiesi izauga skaisti – lieli, zili, zaļi, melni. Bija tikai viena problēma – ziedu nebija. Tajā momentā saimnieks saprata, ka jāsāk bremzēt un kaut kas jāpamaina.

Sākumā arī gladiolas raka ārā, mēģināja pārziemināt. Pēc pirmā gada saprata, ka tas nav to vērts. Tad, skatoties video [youtube.com](https://www.youtube.com) Andris redzējis, kā tas notiek Holandē. Gladiola tiek izrauta ar visu sīpolu jau laukā ārā. Tur ir tāda milzīga tehnika, ar zāģi, kur tiek apzāģēta. Saimniecībā to dara, kad nones no lauka malā, nogriež sīpolus nost un izmet. Tad uzglabā telpā dzesētā veidā. Sākumā tādas telpas nav bijis, bet tā noteikti ir nepieciešamība grieztajiem ziediem.

Katru gadu nāk jauna pieredze. Katrs gads nav kā medus maize. Andris stāsta: “Kad bija karstais laiks, mēs varbūt novācām vienu piekto daļu, jo gladiolas

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Andris iepazīstina ar siltumnīcu plašo piedāvājumu

vienkārši uz lauka bija īsas, ātri plauka. Mēs centāmies, centāmies bet tad vienā dienā pieņemām lēmumu – lai zied. Kad nāca tuvāk zināmie datumi, ņēmām to, kas labs. Protams, tas ir sāpīgs pasākums, bet tur neko nevar darīt. Tieši tāpat, kad uznāk milzīgais karstums, ir jābūt gatavam, ka kaut kas siltumnīcās sadegs. Pirms pāris gadiem maijā, jūnijā siltumnīcā bija atstātas transporta kasetes no plastmasas, kuras sakusa. Tad var iedomāties, kāds tur ir karstums, kas augam ir jāiztur. Ir automātiskā vēdināšana, bet tajos karstajos brīžos siltumnīcas tiek turētas vaļā dienu un nakti, taču tik un tā dienā grādi reizēm ir iespaidīgi.“

Piesaistīti projektu līdzekļi attīstībai

Saimnieki Andris un Kristīne Dzeņi saimniecības attīstībai piesaistījuši dažādu projektu finanšu līdzekļus. Īstenojot ES līdzfinansētu projektu Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, tika uzbūvēta pirmā siltumnīca. Tas bija sākuma moments, kad saimnieki sāka domāt par kaut ko lielā-

ku. Paralēli pavērās iespēja puķes realizēt Rīgā, lielveikalā. Tālāk tika realizēts pasākums “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, kur vēl tika uzbūvēta viena siltumnīca. Lai nezaudētu attīstības un izaugsmes potenciālu, visu laiku tiek īstenotas dažādas optimizācijas un modernizācijas idejas. Šobrīd ir apstiprināts jau nākamais projekts, kur tiks būvēta vēl viena siltumnīca un iegādāti saules paneļi, frēze un podojamā mašīna. Saules paneļi tiks uzstādīti uz zemes un spēs nodrošināt ar nepieciešamo elektroenerģiju, kas tiek patērēta sezonā laistīšanas sistēmai, ventilēšanai.

Andris dalās: “Ja skatāmies lielos vilcienos, tad naudu mēs šobrīd neredzam, jo nemitīgi tiek ieguldīts.” Andrim nav pieņemams, ja apkārt runā, ka, ja viena vai divu gadu laikā nevar uztaisīt lielu biznesu, tad nav vērts sākt. Viņš skatās ilgtermiņā, normālā formā šādu biznesu veido līdz kādiem 10 gadiem un tad var sākt redzēt darba augļus. Attīstībai ir nepieciešama milzīga nauda.

Modernizācijas efektivitāte

Modernizācija palielina efektivitāti saimniecībā. Podojamā mašīna palie-

linās tempu, kurā izstādīt, un tajā pašā laikā vairāk varēs sekot līdzi augšanas un galotņošanas procesam. Nekas nav dārgāks par cilvēka darba stundām. Andris saka: “Tas ir aspekts, ko neviens cits nestādās priekšā, cik ilgs laiks tiek pavadīts nevis iestādot, bet tieši piepildot podiņu. Provizoriski skatoties uz vienu siltumnīcu, kur kopā ir aptuveni 20 000 podiņu, tas ar rokām arī šobrīd tiek piepildīts. Tāpat, iekārtojām uzpludināmos galdus. Sākumā viss auga uz zemes, ja jāsālīdzina – tā ir diena pret nakti. Paceļot metru no zemes temperatūra ir krietni augstāka nekā zemes līmeni, kas īpaši svarīgi februārī un martā, kad ārā valda sals un siltumnīcā nepieciešams nodrošināt optimālu temperatūru augiem. Plus vēl tas, ka augus nelej no augšas, bet tie uzsūc mitrumu no apakšas, augs netiek bojāts, zieds tiek saglabāts.”

Šogad cilvēki nekādi nevarēja sagaidīt to brīdi, kad varēs uzsākt stādīšanas darbus. Grūti pieņemt, ka citreiz cilvēki ir ļoti spītīgi, lai gan Andris atzīst, ka arī pats tāds ir, taču reizēm mēdz arī ieklausīties. Pagājušogad rūgtā pieredze bija, ka cilvēki brauca trīs reizes pēc tomātu stādiem, jo tie vienkārši nosala. Tas pats ir arī ar vasaras puķēm. Pat, ja šķiet, ka siltumnīcā jau ir silts, jāņem vērā stād-
audzētāju ieteikums nogaidīt.

Pelargoniju laiks

Jūnijā siltumnīcās aug dažādas vasaras puķes. Saimniecība piedāvā sastādīt uz vietas puķes kastēs. Kristīne vienmēr aizsūta klientam bildes, kā izskatās, lai nav milzīgs pārsteigums. Andris stāsta: “Bija viens brīdis, kad uz pelargoniju skatījās kā uz kaut ko šausmīgi vecu un nepopulāru, tad tagad jāsaka, laiki ir mainījušies, mana sirds arī pieder *Cal-
liopes* sērijai, kam ir milzīgi ziedi un tā ir pusnokarena. Vēl modes lieta ir stāvā pelargonija, kas aug garumā ap metru.”

Mēs katrs ejam cauri savam stāstam, sapņojam lielākas un mazākas lietas. Interesanti bija uzklaušīt Dzeņu ģimenes stāstu, kur sākuma sapnis un vaļasprieks ir īstenojies un pāraudzis par ģimenes biznesu. Dzeņu ģimenei priekšā vēl daudz sapņu, ko īstenot. Lai izdodas!

Katrīna KLIMOVSKA,
LLKC Talsu nodaļas
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
katrina.klimovska@llkc.lv
tālr. 27511117

MEŽSAIMNIECĪBĀ

VASARĀ IETEICAMIE DARBI MEŽĀ

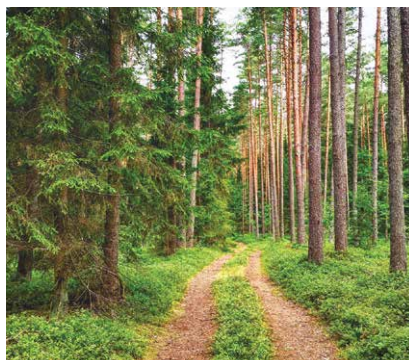
Visiem zināms, ka mežs ir ne tikai dzīves telpa daudzām ķērpju, sūnu, augu, bezmugurkaulnieku, putnu un zīdītāju sugām, tas pilda arī nozīmīgu sociālo funkciju, nodrošina cilvēkiem atpūtas un brīvā laika pavadīšanas iespējas kā arī ir vērtīgs resurss, kurā ieguldīt līdzekļus, izmantot dažādiem nolūkiem, iegūt koksni, bet nedrīkst aizmirst, ka tā īpašniekam ir jā rūpējas par savu mežu, t. sk. jānovērš riski, kas var samazināt mežaudzes vērtību. Darbi mežā ir darāmi visa gada garumā. Vasara ir izcili piemērota, lai uzmanīgi papērtu, kas mežā notiek.

Lai mežs augtu nākotnē skaists un izturīgs pret vēju un snieglauzi, ledlauzi – jau no pirmā brīža tas ir jākopj. Katram kopšanas darba posmam ir savs mērķis.

- Vasaras sākums ir īstais laiks parūpēties par jaunajiem sējumiem un stādījumiem – jaunaudzēs ap kociņiem jāapļauj zāle un traucējošie augi.

- Īsi pēc meža iestādīšanas veic agrotehnisko kopšanu, lai atbrīvotu jaunus stādījumus no zālaugu apēnojuma un sakņu konkurences, ļaujot kociņam augt netraucēti. Kopšanu gaida arī dabiski apmežojušies izeirtumi. – te un turpmāk parādās pārnese zīmes, no kurām nevaru tikt vaļā

- Kopšana jāveic saskaņā ar meža atjaunošanas noteikumiem, kur norādīts minimālais kociņu skaits un augstums uz hektāru atbilstoši katrai koku sugai, lai tos varētu skaitīt kā apmežotu platību.

No 1. jūlija var atsākt kopt jaunaudzes:

- Mistrotās audzēs vispirms jānovērtē mērķa suga, kas turpinās augt un veidot mežaudzi, visbiežāk to jau paredz, plānojot meža atjaunošanu.

- Jaunaudžu kopšanā saglabā taisnākos, kvalitatīvākos un perspektīvākos mērķa sugas kokus, bet nocērt konkurējošās sugas.

Piemēram:

- ja ir iestādīta priede, tad cērt bērzu un citus ātraudzīgos mīkstos lapu kokus;

- ja jāretina mērķa suga – cērt augšanā atpalikušos, slimību, kukaiņu, briežu dzimtas dzīvnieku vai mehāniski bojātos kokus;

- ja nav iespējams izveidot mērķa koku sugas tīraudzēs, veido mistrotas audzes;

- ja tiek veidotas mistraudzes, vēlams veidot šādu sugu mistrojumu: priede, egle; egle, bērzs, liepa; egle, cietie lapu koki, liepa, kā arī melnalkšni var mistrot ar bērzu.

- Agrotehniskās kopšanas vēlamie izpildes mēneši:

- priedei, bērzam – jūnijs, jūlijs (jūnijā koptās platības otro reizi kopj augustā, septembrī);

- jūlija sākumā nopļautās divgadī-

go apšu atvases neaugs tik ražīgi kā citā laikā pļautās.

Veicot šo darbu, tiek nodrošināta konkrētai vietai piemērotas koku sugas optimāla augšanas telpa un koku skaits uz hektāru, tādējādi tie labāk izmanto augšnes auglības potenciālu. Tiek veidotas veselās, noturīgas, pēc iespējas vienmērīgākas audzes, kas ļauj kociem augt ātrāk un būt veselīgākiem. Jaunaudžu kopšanai izmanto krūmgriezi un motorzāģi.

- Jāvēro priežu smecernieka apdraudēto skuju koku stādījumi, kā arī jāseko, vai eglēs nav ieviesies astoņzobu mizgrauzis. (Svarīgi atcerēties, ka sausie, mizgraužu bojātie koki risku mežaudzei vairs nerada, taču darbības, kas saistītas ar to izvākšanu vasaras periodā, var veicināt mizgraužu piesaisti audzēm, kurās šos kokus izvāc. Mežsaimnieciskā darbība būtu pieļaujama, ja tā notiek lapu koku audzēs, kur sastopamas vien atsevišķas egles).

- Meža īpašniekiem jāparūpējas par meža ceļu un stigu atbrīvošanu no sagāztajiem kociem, kas traucē ugunsdzēsības transportam, kā arī jāsakārto piebrauktuves ūdens ņemšanas vietām.

Meža īpašnieki aicināti izmantot iespēju un piedalīties kādā no Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistu sagatavotajiem klātienē semināriem par aktuālām tēmām. Informācija par plānotajiem semināriem pieejama sadaļā Semināri meža īpašniekiem. **LL**

PIEEJAMS ES ATBALSTS MEŽSAIMNIECĪBĀ

Lauku atbalsta dienests (LAD) ir izsludinājis projektu iesniegumu pieņemšanu pasākumā "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā". Projekta iesniegumus varēs iesniegt līdz 26. jūnijam divās aktivitātēs.

Aktivitatē "Meža ieaudzēšana" (11. projektu pieņemšanas kārtā) kopējais publiskais finansējums ir 396 185 EUR. Pasākumā var veikt meža ieaudzēšanu un kopšanu, kā arī ieaugušas mežaudzes papildināšanu un kopšanu. Aktivitatē

iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2025. gada 30. jūnijam.

Aktivitatē "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" (9. projektu pieņemšanas kārtā) kopējais publiskais finansējums ir 630 041 EUR. Atbalstu piešķir tikai par jaunaudžu retināšanu. Aktivitatē iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2024. gada 1. septembrim.

Plašāk informācija par projekta nosacījumiem pieejama mājaslapā lad.gov.lv sadaļā: Atbalsta veidi>Projekti un investīcijas>Atbalsta pasākumi.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki palīdzēs izvērtēt situāciju dabā projekta nosacījumu atbilstībai, sagatavot meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānu, kā arī palīdzēs iesniegt projektu LAD Elektroniskajā reģistrācijas sistēmā, kā arī pārskata sagatavošanu par projekta īstenošanas rezultātiem. **LL**

BRISELES GAITEŅOS

PAGARINA TIRDZniecības LIBERALIZĀCIJU AR UKRAINU

Eiropas Padome 25. maijā pieņēma regulu, ar ko uz vēl vienu gadu – līdz 2024. gada jūnijam – atjauno visu muitas nodokļu, kvotu un tirdzniecības aizsardzības pasākumu apturēšanu Ukrainas eksportam uz ES.

Atjaunojot šos pasākumus, ES turpina demonstrēt savu nelokāmo politisko un ekonomisko atbalstu Ukrainai, kas joprojām saskaras ar Krievijas nepamatoto militāro agresiju. Pasākumi palīdzēs

Ukrainai saglabāt stabilitāti tirdzniecības attiecībās ar ES un uzturēt ekonomiku ļoti sarežģītos apstākļos. Kopā ar plašu militāro, finanšu un humāno atbalstu tas ir ļoti svarīgi, lai palīdzētu Ukrainai tās ilgtermiņa atveseļošanā.

Maija beigās pieņemtā regula būs spēkā vienu gadu un attiecas uz šādiem jautājumiem:

- visi nenomaksātie muitas nodokļi saskaņā ar tirdzniecības nolīgumu starp ES un Ukrainu, ar ko izveido padziļinātu un visaptverošu

brīvās tirdzniecības zonu (DCFTA). Tas attiecas uz divām produktu kategorijām: augļiem un dārzeņiem, uz kuriem attiecas tā sauktā ieceļošanas cenu sistēma, un lauksaimniecības produktiem un pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, uz kuriem attiecas tarifa likmes kvotas;

- antidempinga maksājumu iekasēšana par Ukrainas izcelsmes importu;
- kopējo importa noteikumu (drošības pasākumu) piemērošana attiecībā uz Ukrainas izcelsmes importu.

ATBALSTS POLIJAS LAUKSAIMNIEKIEM KRĪZĒ

Eiropas Komisija ir apstiprinājusi aptuveni 1 miljarda eiro (4,7 miljardu zlotu) vērtu Polijas atbalsta shēmu lauksaimniecības uzņēmumu likviditātes nodrošināšanai Krievijas kara pret Ukrainu kontekstā.

Shēma apstiprināta saskaņā ar Valsts atbalsta pagaidu krīzes un pārejas satvaru, ko Komisija pieņēma 2023. gada 9. martā, lai atbalstītu nozares, kas ir ļoti svarīgas

paātrinātai pārejai uz Zaļā kursa nosacījumiem un samazinātu atkarību no degvielas. Ar jauno regulējumu daļēji tiek grozīts un pagarināts pagaidu krīzes regulējums, kas pieņemts 2022. gada 23. martā, lai ļautu dalībvalstīm atbalstīt ekonomiku pašreizējās ģeopolitiskās krīzes apstākļos.

Polija saskaņā ar EK apstiprināto atbalstu lauksaimniekiem 1 miljarda eiro apmērā varēs veikt virkni pasākumu, tajā skaitā izmaksāt ierobe-

žotas atbalsta summas tiešo dotāciju veidā. Polijas atbalsta shēma paredz, ka dotācijas nepārsnieds 250 000 eiro vienam saņēmējam un tiks piešķirtas ne vēlāk kā līdz 2023. gada 31. decembrim.

Pasākuma mērķis ir atbalstīt lauksaimniecības produkcijas ražotājus, kuri šobrīd saskaras ar likviditātes trūkumu minerālmēslu izmaksu pieauguma un pašreizējās krīzes radītā stabilitātes trūkuma dēļ lauksaimniecības tirgū.

REGULA MEŽU IZCIRŠANAS MAZINĀŠANAI

Eiropas Padome 16. maijā apstiprināja regulu, kuras mērķis ir līdz minimumam samazināt mežu izciršanas un mežu degradācijas risku, kas saistīts ar produktiem, kas tiek laisti ES tirgū vai eksportēti no tā.

Jauno noteikumu mērķis ir nodrošināt, ka preču un produktu patēriņš un tirdzniecība ES neveicina mežu izciršanu un turpmāku meža ekosistēmu degradāciju.

Regula nosaka obligātus uzticamības pārbaudes noteikumus visiem uzņēmējiem un tirgotājiem, kuri laiž, dara pieejamas vai eksportē no ES tirgus šādas preces: palmu eļļa, liellopi, koksne, kafija, kakao, gumija un soja. Noteikumi attiecas arī uz vairākiem atvasinātiem produktiem, piemēram, šokolādi, mēbelēm, apdrukātu papīru un atsevišķiem atvasinājumiem uz palmu

eļļas bāzes (piemēram, kā sastāvdaļa personīgās higiēnas līdzekļos).

Operatoriem būs jāizseko precēm, ko viņi pārdod, līdz zemes gabalam, kurā tās tika ražotas. Tajā pašā laikā jauno noteikumu mērķis ir izvairīties no pienākumu dublēšanās un samazināt administratīvo slogu operatoriem un iestādēm. Mazajiem operatoriem ir arī iespēja pajauties uz lielākiem operatoriem, lai sagatavotu uzticamības pārbaudes deklarācijas.

Regulā noteikts, ka ES tirgū tiks atļauti tikai tie produkti, kas ražoti uz zemes, kas pēc 2020. gada 31. decembra nav bijusi pakļauta mežu izciršanai vai degradācijai.

Ar regulu tiek izveidota salīdzinošās novērtēšanas sistēma, kas valstīm ES un ārpus tās nosaka ar mežu izciršanu un mežu degradāciju saistītā riska līmeni (zemu, standarta vai augstu). Tas veicinās pastiprinātu uzraudzību augsta

riska valstīm un vienkāršotu uzticamības pārbaudi zema riska valstīm. Kompetentajām iestādēm būs jāpārbauda 9% operatoru un tirgotāju, kas tirgo produktus no augsta riska valstīm, 3% no standarta riska valstīm un 1% no zema riska valstīm, lai pārliecinātos, ka tie efektīvi pilda noteiktās saistības.

Regulā ir iekļauti noteikumi par sodiem – dalībvalstīm jānodrošina, lai tie būtu efektīvi, samērīgi un atturoši. Naudas sodiem pārkāpējiem jābūt proporcionāliem videi nodarītajam kaitējumam un attiecīgo preču vai produktu vērtībai, tie būtu jānosaka vismaz 4% apmērā no operatoru gada apgrozījuma ES, un tajos jāiekļauj pagaidu izslēgšana no publiskā iepirkuma procedūrām un piekļuves publiskā iepirkuma procedūrām.

Pēc AG-Press materiāliem informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**, LLKC Apgāda vadītāja

	Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
	Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

[illegible]

Gramativediba un nodokli

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

VAAD INFORMĀCIJA

DARBĪBU UZSĀK JAUNA LAUKSAIMNIECISKO DATU UZSKAITES SISTĒMA

Sākot ar maiju, lauksaimnieki var izmantot jauno Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) pārvaldības sistēmu. Tā sasaistīta ar pieteiktajiem platību maksājumiem Lauku atbalsta dienesta (LAD) Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā. Sistēmas lietošana ir obligāta prasība atsevišķās ekoshēmās un agrovides pasākumos.

LIZ pārvaldības sistēma sasaistīta ar LAD, tajā reģistrējot konkrēto saimniecību, tiek veikts LAD pieteikto lauku imports. Sistēmā nodrošināta sasaiste ar Uzņēmumu reģistru, Lauksaimniecības datu centra un VAAD pārziņā esošiem reģistriem, piedāvājot lietotājam automatisku datu ielasi.

Martā un aprīlī sistēmas testēšanu veica lauksaimnieku fokusgrupas, rezultātā veikti vairāki sistēmas funkcionalitātes uzlabojumi.

Lauksaimnieki patlaban var uzsākt darbu LIZ pārvaldības sistēmā ekoshēmas atbalsta par saudzējošo lauksaimniecības praksi (EKO4) saņemšanai,

LIZ pārvaldības sistēmā iesniedzot informāciju par herbicīdu lietošanu ekoshēmas atbalstam pieteiktajos laukos.

Sākot ar 1. jūniju, LIZ pārvaldības sistēmā:

- ekoshēmas papildatbalsta par augšnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkalķošanu) (EKO2_1) atbalsta saņemšanai jāiesniedz informācija par augšnes pH un lauka kalķošanas notikumu;
- ekoshēmas atbalsta par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošas lauksaimniecības praksēm (EKO5) saņemšanai jāiesniedz informācija par precīzo tehnoloģiju izmantošanu mēslošanā un augu aizsardzībā;
- agrovides pasākuma "Bioloģiskā lauksaimniecība" atbalsta saņemšanai jāiesniedz informācija par atbalstam pieteikto lauku vēsturi;
- agrovides pasākuma "Vidi saudzējošā dārzkopība" atbalsta saņemšanai jāiesniedz informācija par atbalstam pieteikto lauku vēsturi;
- agrovides pasākuma "Zālāju biotopu apsaimniekošana" atbalsta saņemšanai jāiesniedz informācija par

atbalstam pieteikto lauku vēsturi, tostarp pļaušanu un ganīšanu.

Nemot vērā, ka šis ir pirmais darbības gads, izņēmuma kārtā šogad LIZ pārvaldības sistēmā nepieciešamo informāciju jāiesniedz līdz 5. novembrim.

Nemot vērā, ka sistēma ir jauna un ir nepieciešama palīdzība tās apgūšanai, VAAD darbinieki sniegs individuālas konsultācijas katram interesentam, nodrošinās tiešsaistes apmācības nelielās grupās un vebinārus. Notikūšas arī LAD un LLKC konsultantu apmācības par darbu ar jauno sistēmu.

VAAD tīmekļvietnē (<https://www.vaad.gov.lv/lv/palidziba-liz-parvaldibas-sistema>) pieejams darbību ceļvedis LIZ pārvaldības sistēmas lietotājiem par ekoshēmām, kā arī sistēmas rokasgrāmata, plānota videopamācību un citu informatīvo materiālu izstrāde.

Sistēmas lietotāji atbalstu var saņemt telefoniski, zvanot pa tālruni 27808472, 26448433, 67550921 vai rakstot e-pastā: lizps.atbalsts@vaad.gov.lv.

Dace Ūdre,

VAAD sabiedrisko attiecību speciāliste

PIEREDZE

LATVIJĀ NOTIKS BRUNO FOLLADORA KOMPOSTĒŠANAS MEISTARKLASE

No 27. līdz 30. jūnijam Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) organizē Latvijā vēl nebijuša mēroga divu dienu meistarklases "Lauku komposta māksla un zinātne", kuras vadīs starptautiski atzīts eksperts Bruno Folladors.

Bruno Folladors ir agrārais ģeogrāfs, kompostēšanas praktiķis, kā arī starptautiski atzīts kompostēšanas eksperts, kurš strādā ar lauksaimniekiem Eiropā, konsultējot lauksaimniecības uzņēmumus dažāda mēroga kompostēšanā. Bruno ir "dzīvo augšņu" (*living Soil*) idejas pamatlicējs un dabas institūta ASV (*The Nature Institute*) vadītājs.

Aicinot interesentus pieteikties semināram, B. Folladors stāsta, ka senais teiciens par to, ka mēs iepazīstam saimniecības veselību, izmantojot tās komposta kaudzi, iegūst jaunu nozīmi un dziļumu, ja sāk uztvert kompostēšanu kā ikdienišķu darbību: "Tā ir darbība, kas pārsniedz utilitāros ražas un atkritumu apsaimniekošanas mērķus. Tas ļauj

saimniekam uztvert komposta kaudzi kā izpausmi, kas norāda uz domāšanas veidu un attiecībām ar dabu."

Meistarklasēs interesenti varēs apgūt jaunas zināšanas un iespējas augstvērtīga komposta veidošanā starptautiski atzīta kompostēšanas eksperta vadībā, apgūt kompostēšanas pamatus, kā arī iegūt praktiskas zināšanas, kā veidot savas saimniecības mērogam atbilstošu kompostu un strādāt ar dažāda apjoma materiālu.

Pirmais divu dienu seminārs norisināsies 27. un 28. maijā no pulksten

9.30 līdz 16 mājā "Kurzemnieki" Sējas pagastā. Savukārt otrais – 29. un 30. jūnijā no pulksten 9.30 līdz 16 viesu mājā "Saulītes" Matīšu pagastā.

Pieteikt dalību iespējams līdz 20. jūnijam, rakstot vēstuli uz e-pasta adresi dace.zarina@llkc.lv un norādot izvēlēto semināra laiku. Dalības maksa kursā 150 eiro. Cenā iekļautas kafijas un pusdienu pauzes. Vietu skaits ir ierobežots. Pasākums norisināsies angļu valodā un tiks tulkots latviski.

Ilze Skrodele-Bīļecka, LLKC sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja p. i.

KOOPERĀCIJA

LLKA IZSTRĀDĀJUSI SISTĒMU KOOPERĀCIJĀ IESAISTĪTO DALĪBNIEKU DARBĪBAS DIGITALIZĀCIJAI

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA) izstrādājusi kooperatīvu elektroniskās informācijas sistēmu (KEIS), kas ļaus pārvaldīt kooperatīvu datus un atvieglot kooperatīvu biedru darbu.

Procesu digitalizācija aizvien vairāk kļūst par ikdienas sastāvdaļu. Arī lauksaimniecībā notiek pāreja uz digitālu formu, kas padara pārskatāmāku saimniekošanas procesu un atvieglo jaunu risinājumu ieviešanu.

Jaunā KEIS sistēma dos iespēju kooperācijas sistēmā iesaistītajiem dalībniekiem – LLKA, kooperatīviem un to biedriem – sagatavot informāciju par savas organizācijas darbību, saņemot analīzi par dinamikas rādītājiem. Tāpat gan kooperatīviem, gan to biedriem būs pieejami kopējie kooperatīva rādītāji, to analīze un cita informācija, kas palīdzēs optimizēt ikdienas darbību un veicinās kooperācijas attīstību kopumā.

Kāds būs jaunās sistēmas darbības princips? KEIS ieviešana nozīmē, ka katrs kooperatīvs un tā biedrs sistēmā varēs ievadīt informāciju un to apkopotā veidā izmantot savām vajadzībām. Katra biedra informācija tiks apkopota kooperatīva līmenī, ko pārvaldīs kooperatīva vadītājs, savukārt LLKA apkopos un pārvaldīs vispārīgo statistisko informāciju par kooperāciju ērtā un vajadzīgā šķērsgrīzumā. “Informācijas digitalizācija palīdzēs ne tikai optimizēt visos trīs līmeņos iesaistīto KEIS dalībnieku

darbību, bet arī atvieglot informācijas sagatavošanu dažādiem pieteikumiem un kopīgai statistikai, kas jāsniedz sadarbības partneriem,” skaidro LLKA ģenerāldirektors Rolands Feldmanis.

Ko jaunā sistēma dos lauksaimniekiem? Faktiski tādā veidā tiks veicināta pāriešana no manuālu darbību veikšanas uz digitālu vidi, savukārt tie, kas jau strādā ar savu sistēmu, varēs iegūt ērtāku veidu savu pieteikumu iesniegšanai, kā arī varēs saņemt kopējo statistiku, ko nodrošinās LLKA veiktais datu apkopojums.

Ilgtermiņā šis digitālais risinājums palīdzēs optimizēt lauksaimniecības darbību. Pamatojoties uz šo analīzi, biedri varēs sekot līdzi kooperatīva darbībai un jau laicīgi reaģēt uz jebkādam izmaiņām. Jauno sistēmu varēs izmantot arī operatīvai saziņai ar kooperatīva biedriem, sniedzot viņiem aktuālo informāciju. Papildus, KEIS ļaus analizēt datus par kooperatīviem, kā arī veidot automatizētus pārskatus par dažādiem biedru ekonomiskajiem rādītājiem gan kooperatīva, gan atsevišķa biedra grie-

zumā, ko tālāk izmantot savas saimnieciskās darbības analīzei.

KEIS izveides vadošais partneris ir LLKA un kā partneri piesaistīti LPKS “Durbes grauds”, LPKS “Pienupīte”, LPKS “Baltijas ogu kompānija” un LPKS “Kuldīgas labumi”. Jāpiebilst, ka līdz šim Latvijā šādi metodiskie risinājumi nav veidoti un īpašas elektroniskās sistēmas tieši kooperācijas attīstības veicināšanai nav izstrādātas. Lai ieviestu sistēmu, ieinteresētie kooperatīvi var sazināties ar LLKA darbiniekiem.

KEIS sistēma izstrādāta LLKA projekta Nr. 19-00-A01620-000074 “Elektroniskās sistēmas izveide kooperatīvo sabiedrību datu pārvaldībai un sadarbības ar biedriem digitalizācijai” ietvaros, ar Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma 16. “Sadarbība” 16.2 apakšpasākuma “Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei” līdzfinansējumu.

LLKA informācija

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.